

Työehdot-osasto/Puura

25.3.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta  
TyV@eduskunta.fi

**Hallituksen esitys laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain ja yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain 51 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry on hallituksen esityksessä ehdotettujen väliaikaisten muutosten kannalla. Esityksillä pyritään pelastamaan työpaikkoja ja yrityksiä pahimman yli mm. sitä kautta, että helpotetaan lomautuksia ja lomautusneuvotteluja sekä koeaikapurkuja koskevia säännöksiä määräaikaaisesti. Esitykset koskevat yksityisen sektorin työnantajia ja niiden tavoitteena on minimoida irtisanomisia ja yritysten konkurssseja sekä turvata työsuhteiden jatkuvuutta pitkällä aikavälillä. Esityksellä kevennetään väliaikaisesti merkittäväällä tavalla yksityisen sektorin työnantajakuluja.

SAK toteaa, että valmiuslaki on otettu Suomessa käyttöön ja elämme Korona-viruksen aiheuttamissa poikkeusoloissa. Maailmanlaajuisen pandemian vaikutukset Suomenkin työllisyyteen, talouteen ja yrityksiin sekä työntekijöiden toimeentuloon ovat erittäin arvaamattomat ja merkittävät, minkä vuoksi SAK ja muut työmarkkinakeskusjärjestöt sopivat viime viikolla nopealla aikataululla maan hallitukselle tehdyistä koronakriisiin liittyvistä esityksistä.

Koronapandemiaa koskeva työmarkkinajärjestöjen kriisipaketti on kokonaisuus, jossa on haluttu tukea sekä yrityksiä ja elinkeinoelämää että työntekijöitä, jotka joutuvat lomautetuksi tai menettävät työpaikkansa pandemian vaikutusten takia. Tämän takia SAK:n mielestä on välttämätöntä, että työntekijöiden työttömyysturvan parannukset toteutetaan ja että ne ovat voimassa vähintään saman ajan kuin puheena olevat työlainsäädännön joustot ja heikennykset. Työttömyysturvan parannuksia koskeva hallituksen esitys on tulossa eduskuntaan myöhemmin. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että käsittelyssä olevan esityksen mukaan määräaikaisten työntekijöiden lomauttamismahdollisuus koskee myös oppisopimustyöntekijöitä. Myös lomautetuilla oppisopimustyöntekijöille on turvattava toimeentulo sosiaaliturvan ja/tai koulutusetuuksien kautta.

Kriisipakettiesityksessä työmarkkinakeskusjärjestöt esittivät, että lakimuutokset olisivat voimassa vuoden 2020 loppuun. Kriisin pituutta ja syvyyttä ei kukaan tällä hetkellä varmasti tiedä. Hallituksen esityksessä poikkeussäännösten voimassaoloajaksi esitetään 31.7.2020. On mahdollista, että kriisi ohitetaan nopeammin kuin tällä hetkellä näyttäisi ja poikkeustoimien välttämättömyys poistuu jo ennen 31.7.2020 tai ettei määräaika ole riittävä vaan poikkeustoimia joudutaan jatkamaan.

Työehdot-osasto/Puura

25.3.2020

Tilannetta on tarkasti seurattava ja on hyvä varautua molempiin vaihtoehtoihin ja tarvittaviin jatkotoimiin.

SAK pitää tärkeänä, että niiltä osin kuin lainsäädännöstä on po. asioissa ollut mahdollisuus poiketa työehtosopimuksilla, tätä kunnioitetaan myös poikkeusoloissa ja että työehtosopimusmääräyksiin voidaan sopia ja toteuttaa puheena olevat muutokset. Haluamme pitää neuvottelu- ja sopimusjärjestelmämme kunnossa ja toimivana myös kriisiaikoina sekä turvata ammattiyhdistysten sopimusvapaus. Monilla SAK-laisilla sopimusaloilla on jo sovittu tai parhaillaan käydään neuvotteluja poikkeusten viemisestä työehtosopimuksiin määräaikaaisesti. Alojen tarpeet ovat erilaiset ja myös lopputuloksissa on eroja, eräillä aloilla on sovittu esimerkiksi lyhyemmästä kuin viiden päivän lomautusilmoitusajasta. Tätä työehtosopimuksilla sopimista helpottavat työmarkkinakeskusjärjestöjen antamat yhteiset ohjeet.

Esityksellä puututaan työntekijöiden oikeuksiin merkittävällä tavalla, vaikkakin puuttumisen määräaikaisuus on tärkeä rajaava tekijä. Hallituksen esityksen poikkeussäännökset heikentävät merkittävästi monien työntekijöiden toimeentuloa. Esityksen mukaan vaikutuksia on erityisesti työmarkkinoilla olevien nuorten ja naisten työmarkkina-asemaan mm. koeaikapurun laajennuksen ja määräaikaisten työntekijöiden lomautusoikeuden kautta.

Ymmärrämme kriisitilanteen vakavuuden ja nopeiden toimien tärkeyden. Kaikkina aikoina on pidettävä huolta siitä, että perustuslakia noudatetaan ja perusoikeuksien poikkeukset ovat tarkoin rajattuja, täsmällisiä ja kunnolla perusteltuja. Poikkeussäännösten voimassaoloajat, siirtymäsäännökset ja perustelut on tärkeää määrittää ja rajata mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti käsillä olevaan korona-viruksesta johtuvaan kriisiin.

Voimaannanosäännöksen luonnoksessa todetaan, että ”Lain 5 luvun 2 §:ää saadaan kuitenkin soveltaa lain voimassaolon päättymisen jälkeen jatkuvaan lomautukseen, kun lomautus on alkanut tämän lain voimassa ollessa.” Korostamme sitä, että työnantaja kantaa vastuun siitä, että lomautusperuste on olemassa kaikissa lomautustilanteissa (vakinaisten tai määräaikaisten) ja työnantajalla on velvollisuus arvioida tilannetta ja lomautuksen lainmukaisuutta jatkuvasti. Väliaikaisista säännöksistä ei saa seurata tilannetta, jossa lomautuksen kestot ja perusteet eivät ole lainmukaisia väliaikaisen lainsäädännön aikana tai sen jälkeen.

Esityksen mukaan koeaikapurku olisi mahdollista myös tuotannollisilla ja taloudellisilla perusteilla. Koeaikapurku ei olisi kuitenkaan mahdollinen esimerkiksi tilanteessa, jossa työntekijä on koulutettavissa tai sijoitettavissa uusiin tehtäviin. Ehdotamme, että em. perusteella koeaikapurettujen työsuhteiden työntekijät tulisivat esityksessä ehdotetun

Työehdot-osasto/Puura

25.3.2020

yhdeksän kuukauden takaisinottovelvollisuuden piiriin, samalla lailla kuin ne, joiden työsuhteet irtisanotaan tuotannollisilla tai taloudellisilla syillä. (TSL 6 luvun 6 §)

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätietoja

Johtaja Heli Puura, Työehdot -osasto, SAK ry  
heli.puura@sak.fi puh. 050 525 2673